

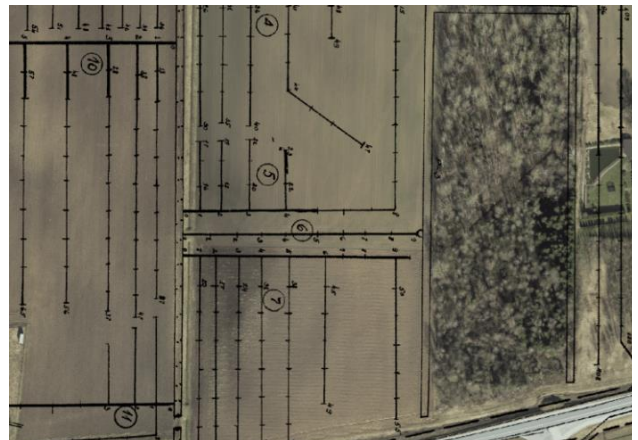
Kust saada teavet kitsendusi põhjustavatest maaparandusrajatistest oma kinnistul?

Põllumajandusmaa ja metsamaa viljelusväärtuse suurendamiseks on rajatud maaparandussüsteemid, mis kuuluvad maaomanikule ja on kinnisasja osad. Meie kliimaolusid arvestades oleks maa ilma maaparandussüsteemita ilmselt alailma ja pidevalt liigniiske.

Paraku ei teata sageli, et maa all paiknevad ka maaparandussüsteemi kuuluvad torud ehk dreanaž ning süsteemi maapealsete ja maa-aluste rajatiste tõttu rakenduvad piirangud maa kasutamisele. Samuti ei hoomata maaparandussüsteemi terviklikkust, sest üldjuhul ei pruugi maaparandussüsteem tervikuna asuda ühe kinnistu piires. Pilt 1 on kujutatud maaparandussüsteemiga kuivendatud põld ja Pilt 2 sama põllu maa-alune dreanaž.

Pilt 1. Kuivendatud põld

Pilt 2. Maa-alune dreanaž

Infomaterjalist saad ülevaate, kust saada teavet kitsendusi põhjustavatest maaparandusrajatistest ja nende kitsenduste ulatusest. Materjali koostasid Maaeluministeriumi maakasutuspoliitika osakonna maaparanduse valdkonna spetsialistid.

Mis on maaparandussüsteem?

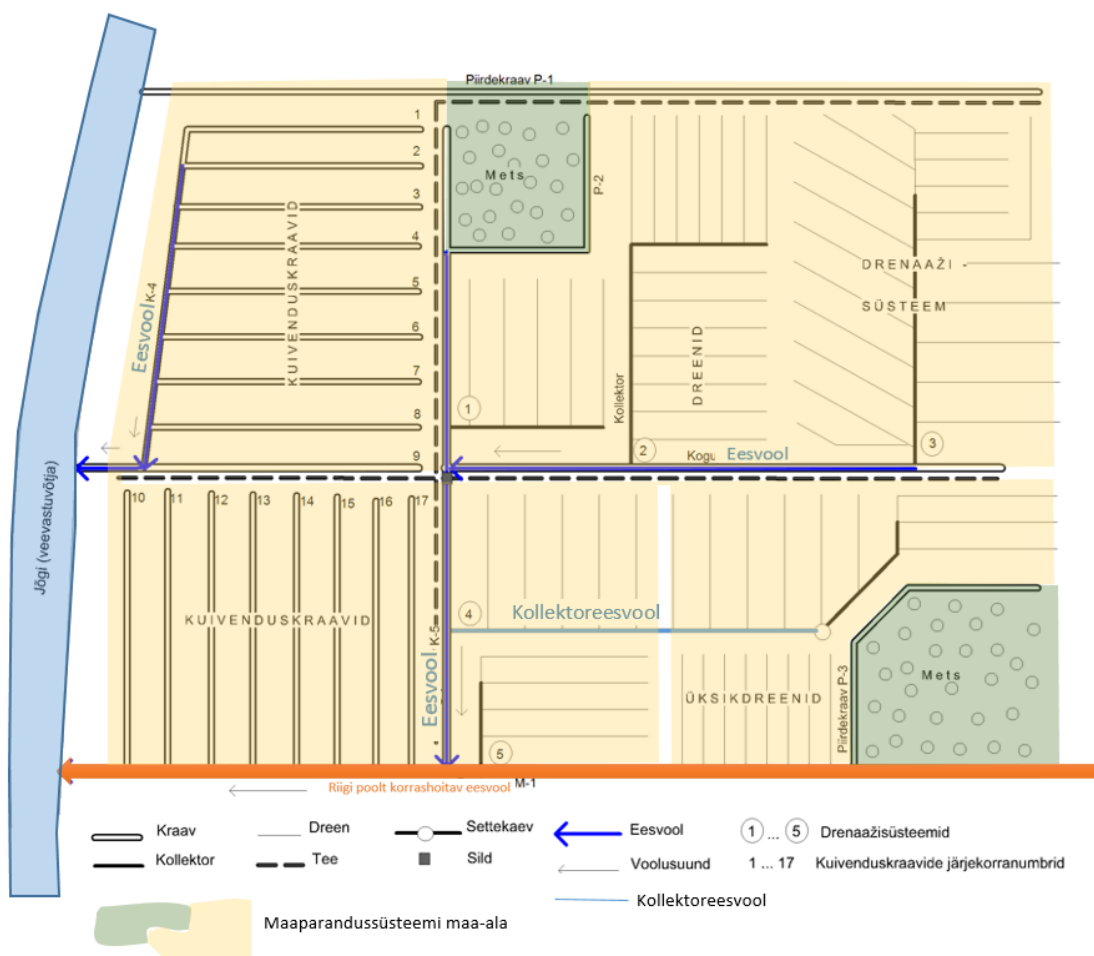
Maaparandussüsteem koosneb koos toimivatest rajatistest, mille kõiki osi looduses näha ei ole (Pilt 1).

Eestis mõtleme maaparandussüsteemi all peamiselt kuivendussüsteemi, mis koosneb maaparandussüsteemi maa-alast (kuivendatud ala) ehk reguleerivast võrgust ja eesvoolust (Pilt 3).

- Reguleeriv võrk, mis koosneb дренаážitorudest ja kraavidest, on rajatud liigvee vastuvõtmiseks.
- Eesvoolu (kraav, süvendatud jõgi, ka kollektoreesvool) kaudu juhitakse liigvesi kuivendusvõrgust ära.

Teada tasub, et kuivenduskraavid ja drenid ei suuda maad kuivendada, kui eesvoolus on vee voolamine takistatud. Samuti väheneb maaparandussüsteemi toimimisvõime, kui puujuured ummistavad дренаážitorustiku või kui torustikus on muid rikkeid. Kokkuvõttes muutub maa liigniisakeks ja võivad tekkida üleujutused.

Meie maaparandussüsteemid on pindalalt suured ja neil on palju omanikke, sellepärast ei mõjuta süsteemi tõrked ainult ühe maa kuivendusseisundit, vaid lisaks ka naabrite maid. Seetõttu on mitme seadusega, eelkõige maaparandusseadusega sätestatud nõuded, millega kitsendatakse maaomaniku tegevust maaparandussüsteemis ja öeldakse, kus tuleb arvestada teiste omanike huvidega.

Pilt 3. Kuivendussüsteemi rajatiste ja kuivendatud maa-ala joonis

Kitsenduste kaart

Kitsendusi põhjustavatest maaparandusrajatistest ja nende piirangute ulatusest (edaspidi *kitsenduse andmed*) leiad infot kõige lihtsamalt Maa-ameti maakatastri kitsenduste kaardirakendusest (edaspidi *kitsenduste kaart*).

Kitsenduse kaardile pääsed otse ligi aadressilt <https://kitsendused.maaamet.ee>.

Maa-ameti kodulehel maaamet.ee navigeerides leiad kitsenduste kaardi, kui vajutad menüüpunkti „Geoportaalid ja ruumiandmed“ rubriigis „Maa-ameti geoportaal“ lingile „Kaardirakendused“. Avanenud [kaardirakenduste koondlehel](#) vali rakendus „[Kitsendused \(versioon: OpenLayers\)](#)“.

Pane tähele! Kui valid kaardirakenduse „[Kitsendused \(versioon: X-GIS 2\)](#)“, siis näed kitsenduste üldistatud andmeid, sh viiteid õigusaktile, kuid see rakendus ei kuva konkreetselt Sulle kuuluval maaüksusel olevate kitsenduste andmeid.

Kitsenduste kaardile võid siseneda kas ilma ennast identifitseerimata ehk sisse logimata või ennast identifitseerides ehk sisse logides.

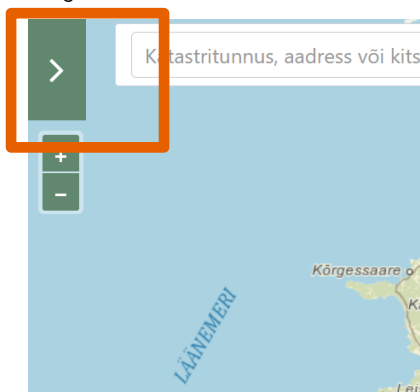
Sisse logitud ja sisse logimata kasutajatel on kitsenduste andmetele erinev ligipääs:

- sisse logitud maaomanik näeb kõiki oma maatükke ja endale kuuluval maatükil kõiki kitsenduste andmeid, kuid teistel maaüksustel ainult avalikke kitsenduste andmeid.
- sisse logimata kasutaja näeb ainult avalikke kitsenduste andmeid.

Selleks, et näha kõiki Sulle kuuluvale maaüksusele kehtivaid kitsendusi koondatud kujul, logi kitsenduste kaardile sisse.

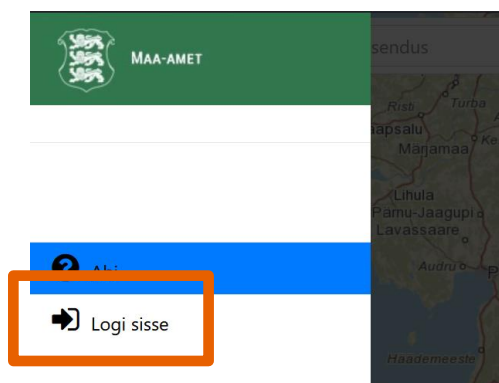
Kitsenduste kaardile sisse logimine

Kitsenduste kaardile sisse logimiseks vajuta kaardi üleval vasakus nurgas paiknevale roheline taustaga valgele menüünoolele.

Pilt 4. Menüünoole asukoht

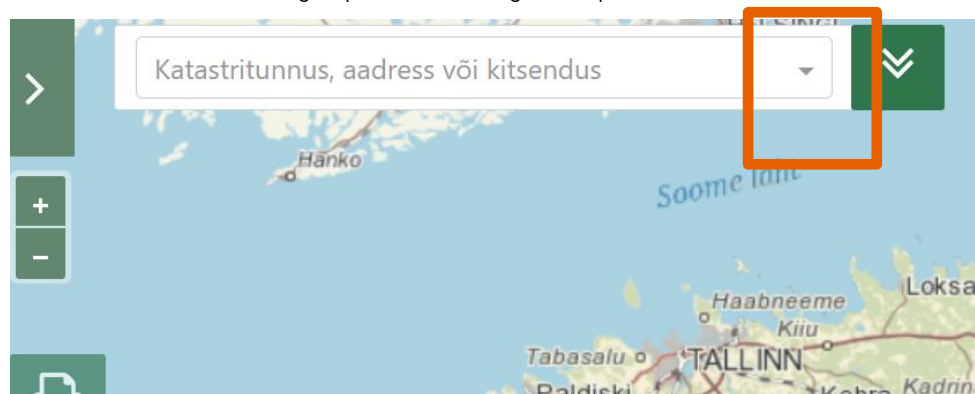
Noolele vajutades avaneb menüü. Sisse logimise käivitamiseks vajuta menüüs valikule „Logi sisse“.

Pilt 5. Sisse logimise viida asukoht

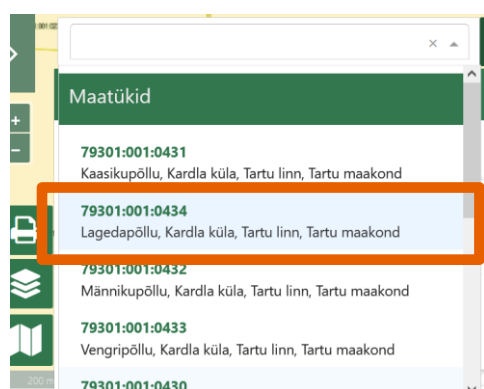
Maaomaniku maatükkide kuvamine ja kitsenduste andmete vaatamine

Kitsenduste kaardile sisse logitud maaomanikuna näed kõiki endale kuuluvaid maatükke, kui vajutad kaardi üleval vasakus nurgas paikneva otsingukasti paremas servas asuvale alla suunatud noolele.

Pilt 6. Kinnistute loetelu avav nool

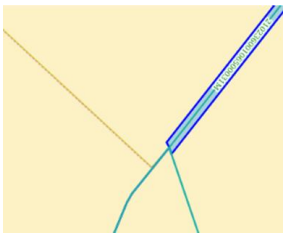
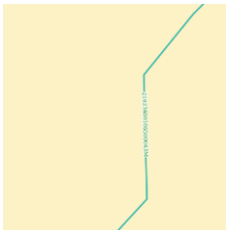

Avanenud kinnistute loetelust vajuta maatüki kirjele, millele kehtivate kitsenduste andmeid tahad vaadata.

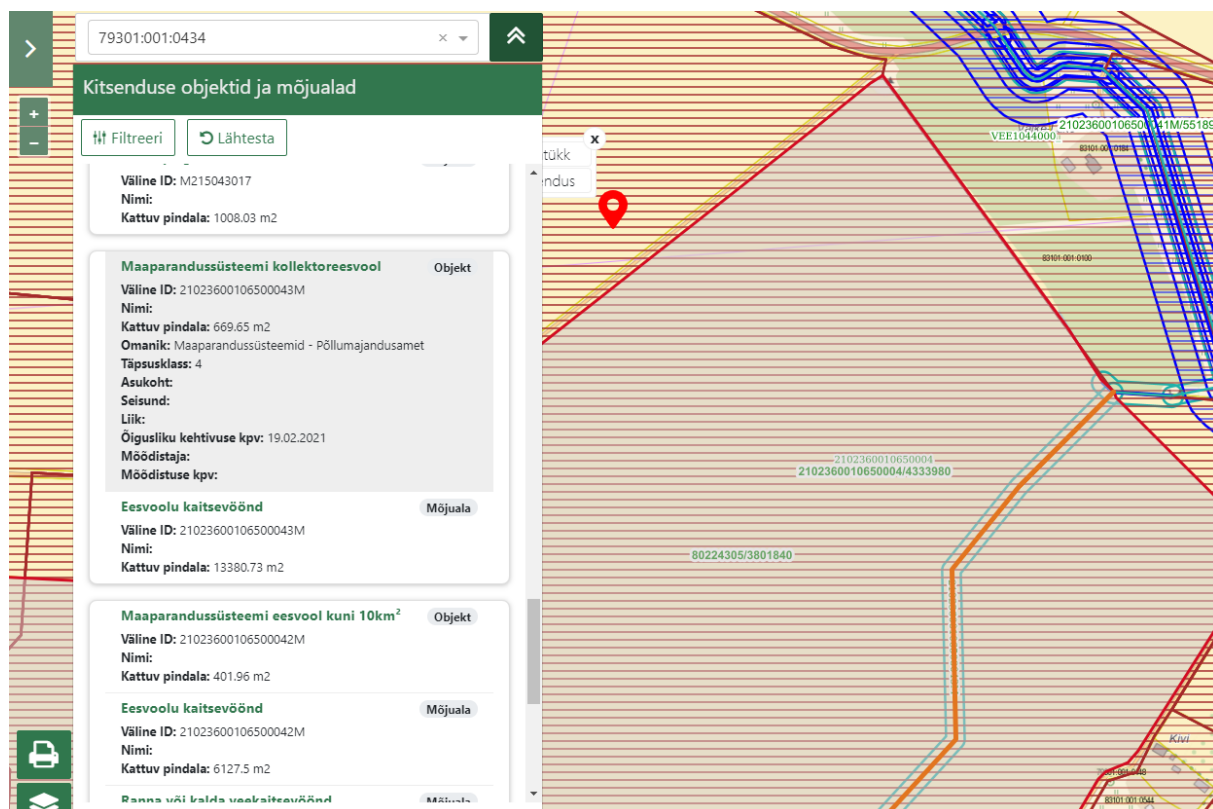
Pilt 7. Huvi pakkuva kinnistu valimine loetelust

Kitsenduste kaardilt võid leida järgmisi maaparanduslikke kitsendusi põhjustavaid rajatise ja maa-alasid (Tabel 1).

Tabel 1. Kitsendusi põhjustavad maaparanduslikud rajatised ja maa-alad

Legend	Kitsendust põhjustava objekti nimetus	Seletus
	Maaparandussüsteemi reguleeriv võrk	Maa-ala, mida kuivendavad kraavid või maa all olevad dreneeritorud
	Maaparandussüsteemi eesvool, mille valgala on kuni 10 km ² Maaparandussüsteemi eesvool, mille valgala on 10–25 km ² Maaparandussüsteemi eesvool, mille valgala on üle 25 km ²	Maaparandussüsteemi kraav-eesvool, mis vett kogudes ja suublasse juhtides täidab eesvoolu ülesandeid. Kitsenduste kaardil kujutatakse eesvoole ühe või kahe joonena.
	Maaparandussüsteemi kollektoreesvool	Maa-alune toru, mis vett kogudes ja suublasse juhtides täidab eesvoolu ülesandeid.
	Maaparandusühistu tegevuspiirkond	Kui piirkonnas on moodustatud maaparandusühistu, siis on näha ka selle tegevuspiirkond, kus paikneva maaparandussüsteemi omanik on selle ühistu põhiliige.

Valitud maatükil on näha kitsenduste paiknemine ja andmed kitsendusi põhjustava objekti ja piiranguvööndite ulatuse (mõjuala) kohta (Pilt 8. Kitsenduste paiknemine maatükil ning andmed kitsendusi põhjustava objekti ja piiranguvööndite mõjuala kohta). Esitatud andmetes leiad viited ka registritele või asutustele, kes on kitsendused registreerinud ja kelle käest võib saada nende kohta lisateavet.

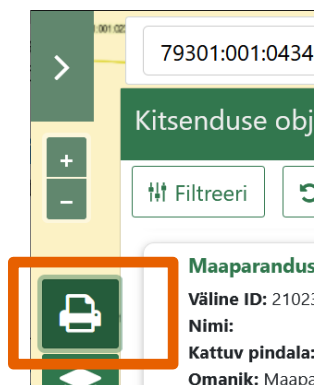

Pilt 8. Kitsenduste paiknemine maatükil ning andmed kitsendusi põhjustava objekti ja piiranguvööndite mõjuala kohta

Vajutades kinnistu kitsendite loendis kitsendusobjektile või selle mõjualale, näed nende paiknemist kitsenduste kaardil.

Maatüki kitsenduste andmetest ülevaatliku PDF-faili saamine

Selleks, et saada oma maatükki kohta kitsenduste andmetest koondatud ülevaadet, vali kõigepealt huvi pakkuv maaüksus ja siis vajuta printimisnupule.

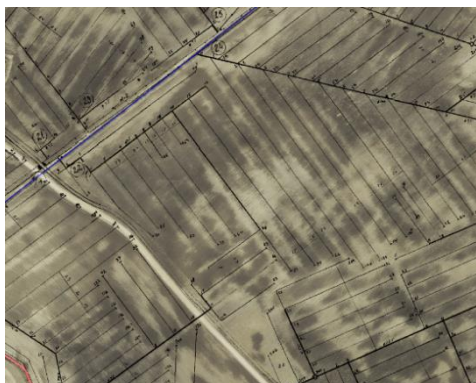
Pilt 9. Printimisnupu asukoht

Seejärel koostab süsteem PDF-formaadis faili, mille saad avada vaatamiseks ja vajadusel ka välja trükkida.

Kitsenduste andmed, mida kitsenduste kaardilt ei leia

Kuigi enamik maatükiga seotud kitsenduste andmetest on visualiseeritud kitsenduste kaardil, ei ole seal siiski kõiki andmeid.

Kitsenduste kaardile ei ole näiteks kantud drenaazisüsteemi maa-alade piiri ega drenaazitorude täpset asukohta. Sellisel juhul on aga heaks abiks [Põllumajandus- ja Toiduameti spetsialistid](#), kes väljastavad soovi korral ka ehitaja koostatud joonise (vajadusel ka digitaalselt) drenaazitorude paiknemise kohta (Pilt 10 ja Pilt 11).

Pilt 10. Näide digitaalsest drenaazijoonisest

Pilt 11. Väljavõtte ehitaja koostatud drenaazijoonisest paberil

Pilt 12. Ortofotolt on aimata, et drenaazitorud on maa all

Pilt 13. Foto põllust, mida kuivendab drenaaz

Tabel 2 on koondatud ulatused eesvoolu piiranguvöönditele, mille õiguslikud alused tulevad maaparandusseadusest, looduskaitseadusest ja veeseadusest. Nende piirangutega peab arvestama nii rajatise ja hoonete ehitamisel kui ka maakasutusel.

Tabel 2. Eesvoolu kaitsevööndite ulatus

Maaparandus-süsteemi eesvool	Eesvoolu valgala suurus	Eesvoolu kaitsevöönd			Ranna või kalda		
		Kaitsevööndi ulatus	Kaitsevööndi ulatus tihe-asustusel	Maaharimise keelu ulatus pervest	Piiranguvööndi ulatus	Ehituskeeluvööndi ulatus	Veekaitsevööndi ulatus
Avatud eesvool (kraav)	> 25 km ²	Eesvoolu mõlemal kaldal 15 m	7 m	1 m	Põhikaardile kantud veekogu veepiirist või eesvoolu kraavi süvendi servast mõlemal kaldal 100 m	Põhikaardile kantud veekogu veepiirist või eesvoolu kraavi süvendi servast mõlemal kaldal 50 m (metsamaal 100 m)	Eesvoolu süvendi servast mõlemal kaldal 10 m
Avatud eesvool (kraav)	10–25 km ²				Põhikaardile kantud veekogu veepiirist või eesvoolu kraavi süvendi servast mõlemal kaldal 50 m	Põhikaardile kantud veekogu veepiirist või eesvoolu kraavi süvendi servast mõlemal kaldal 25 m (metsamaal 50 m)	
Avatud eesvool (kraav)	< 10 km ²	Eesvoolu mõlemal kaldal 12 m			Puudub	Puudub	Eesvoolu süvendi servast mõlemal kaldal 1 m
Kollektor-eesvool		Kollektor-eesvoolu telgjoonest mõlemale poole 10 m	10 m	Puudub	Puudub	Puudub	Puudub

Kokkuvõtteks

Hoolitse oma maaparandussüsteemi eest! Kui Sinu maa või mets on varustatud maaparandussüsteemiga, siis tea, et Sul kui kuivendatud maa omanikul on õigus kasutada maaparandussüsteemi oma maalt pärineva liigvee ära juhtimiseks.

Arvesta, et Sinu maale rajatud vana maaparandussüsteem on hinnaline väärtus. Tänapäeval on uue maaparandussüsteemi rajamine vägagi kulukas, samuti kaasneb sellega üksjagu asjaajamist. Sestap nõuavad maaparandussüsteemi kõik osad toimimiseks hoolt ja korrastamist.

Tee kõik endast olenev, et Sinu maal paiknev maaparandussüsteem ja selle rajatised toimiksid ehk et nendes voolaks vesi takistusteta. Selleks eemalda kraavist rohttaimestik ja võsa, vajadusel kraavi kogunenud setted või muud takistused, otsi üles sinna suubuvate drenide suudmed, vajadusel korrasta need ja põllul paiknevad dreneažikaevud.

Kui käid oma valdustele jäävad maaparandussüsteemi osad kasvõi korra aastas labida ja tavalise võsalõikuriga üle, on kõige suurem töö tehtud ning rõõm toimivast maaparandussüsteemist ja maade kasutusvõimalusest garanteeritud.

Arvesta naabritega!

Reeglina hõlmab maaparandussüsteem mitme omaniku, vahel lausa väga paljude omanike maid. See tähendab, et Sinu maaparandussüsteemi toimivus või korrasolek ei mõjuta ainult Sinu maad, vaid ka naabrite ja omakorda nende naabrite maade seisundit. Sama kehtib ka vastupidi – teiste maaomanike tegevus ei tohi põhjustada kahju Sulle. Hoia seetõttu oma kinnistul paiknev maaparandussüsteem korras.

Kui Sinu maal olev maaparandusrajatis saab siiski kahjustada, siis palun teavita sellest kohe teisi maaomanikke, Põllumajandus- ja Toiduametit ja Keskkonnaametit ning asu kahjustust kõrvaldama.

Sul veab, kui oled maaparandusühistus!

Maaparandusühistu on maaparandushoiutööde ühiseks korraldamiseks asutatud eraõiguslik juriidiline isik, mille liikmed on kõik maaparandussüsteemi omanikud. See tähendab, et maaparandusühistu tegevusega saavad maaomanikud ühel nõul korras hoida oma omandit teenindavat maaparandussüsteemi ja tagada nii kõikide maaparandussüsteemiga hõlmatud maadele võimalikult hea seisundi ja viljelusväärtuse.

Arvesta kitsendustega!

Tea, et maaparandussüsteemi rajatistega seotud kitsendused ei ole kehtestatud maaomaniku kiusamiseks, vaid selleks, et maaparandussüsteem ei põhjustaks inimeste eksliku tegevuse tõttu kahju Sulle endale, naabritele ega ka loodusele.

Sellepärast hoidu kraavil veevoolu takistavatest tegevustest, sealhulgas ära paisuta seal vett, sest see mõjutab kohe kogu maaparandussüsteemi. Passi peale, et dreneažiga varustatud maale ei kasvaks puud ja põõsad, sest nende juured võivad süsteemi kiirelt ummistada. Dreenide kohale või lähedusse ei tohi ladustada sõnnikut või silo ega rajada loomade söötmis- või jootmiskohta, sest nii võib reostus sattuda drenitorusse ja reostunud kuivendusvesi kiiresti ja kontrollimatult levida näiteks Sinu enda joogiveekaevu.

Sinu maal paiknevate maaparandussüsteemi rajatiste põhjustatud kitsendustest täpsema selguse saamiseks annavad parimat nõu Põllumajandus- ja Toiduametis toimetavad spetsialistid. Nõu saamiseks pöördu ameti asjakohasesse maakondlikku esindusesse. Nende kontaktandmed leiad [ameti kodulehelt](#).

Ranna ja kalda piiranguvööndis, ehituskeeluvööndis ja veekaitsevööndis kehtivate piirangute kohta saad küsida täiendavat informatsiooni [Keskkonnaametist](#).